

VYHLASOVATEĽ, ODBORNÝ GARANT A HLAVNÝ FINANČNÝ PARTNER
Národné osvetové centrum, Bratislava

FINANČNÝ PARTNER
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

ORGANIZAČNÝ GARANT
Mestské kultúrne stredisko Šaľa

ODBORNÁ POROTA
PhDr. Ľubomír Šárik
MgA. Pavel Skála
Mgr. art. Silvia Vollmann
Mgr. art. Peter Tilajčík, ArtD.
Mgr. art. Katarína Hitzingerová, ArtD.

DETSKÉ FÓRUM
Mgr. Kristína Šimková

Premietanie krátkého strihového filmu k 70. výročiu Národného osvetového centra
Foyer DK Šaľa

ODBORNÝ GARANT A HLAVNÝ PARTNER

ORGANIZAČNÝ GARANT

SPOLUUSPORIADATELIA

MEDIÁLNI PARTNERI

SPONZORI

Listy Tálíe #3

VYDALO: Mestské kultúrne stredisko v Šali v spolupráci s Národným osvetovým centrom

ADRESA: SNP 16, 927 01 Šaľa, tel.: 031/ 770 4051

REALIZAČNÝ TEAM: MsKS, Šaľa, Realxpo, s. r. o.

REDAKCIA: Alexandra Štefková, Michelle Dzamková, Ivan Al'akša,
Laura Kurucová (Gymnázium Šaľa), Kristína Sudorová (Gymnázium Šaľa)

FOTO: Robert Pákozdy

GRAFICKÁ ÚPRAVA: Josei Studio

NÁKLAD: 250 ks, nepredajné

ROK VYDANIA: 2024

Listy Tálíe #3

ZLATÁ PRIADKA

PIATOK 7. JÚN 2024

Bábkové divadlo na Rázcestí sa okrem svojich umeleckých línií dlhodobo venuje aj edukačným projektom a aktivitám. V ostatných rokoch však svoje snahy ešte výrazne prehĺbilo – okrem toho, že ponúka sprievodný program pre školy, aktívne spolupracuje s Pedagogickou fakultou UMB v Banskej Bystrici, v rámci mimoriadnej výzvy FPU vytvorilo projekt 5 týždňov v divadle určený pre žiakov a žiačky stredných škôl v Banskobystrickom kraji, ale najmä v tejto divadelnej sezóne zorganizovalo prvý ročník EDUFESTu a takisto 1. modul akreditovaného vzdelávacieho programu Ateliér objav(me) divadlo(m) s názvom Divadlo? Divadlo!

Vzhľadom na skutočnosť, že na Slovensku momentálne nie je možné získať vysokoškolské pedagogické vzdelanie v oblasti divadla/drámy a téma edukácie priamo na pôde divadiel je stále čerstvá, môžeme za významný krok v slovenskom divadelnom prostredí považovať práve zorganizovanie EDUFEST-u – medzinárodného festivalu participatívneho divadla a rozvoja publika. Prvý raz sa uskutočnil v septembri až v decembri 2023, pričom v každom mesiaci mu boli venované 2 dni a program každého mesiaca bol vždy zameraný na inú vekovú skupinu – od detí v materských školách a ich pedagógov a pedagogičky či rodičov cez žiakov a žiačky 1. stupňa, 2. stupňa ZŠ a stredných škôl až po vysokoškolákov a vysokoškolačky a pracovníkov a pracovníčky s mládežou. Súčasťou programu boli okrem predstavení domácich a českých súborov aj workshopy, diskusie s odborníkmi a odborničkami, výstavy či prezentácie kníh súvisiacich s danou témou. Kto nestihol prvý ročník EDUFEST-u naživo, má možnosť prezrieť si na webovej stránke divadla celý program a tiež zborník, ktorý zachytáva príspevky zo záverečného kolokvia. V ňom nájdete aj linku na videozáznam kolokvia. Festival by sa mal uskutočňovať každé dva roky, teda najbližšie v roku 2025, a pravidelne sa tak striedať s druhým festivalom divadla – Bábkarskou Bystricou.

Aj tá bola v roku 2022, ako tvrdí riaditeľka divadla Ivetta Škripková, spúšťačom ďalšieho vzdelávacieho projektu – Ateliéru objav(me) divadlo(m), ktorý získal od NIVAM-u akreditáciu na 5 rokov. Vznikol v spolupráci s OZ Pedagóg: „Motivácií bolo viacero. Prvou boli skúsenosti z práce s pedagogickým personálom v súčasných školách, kde sa pomaly vytrácajú pedagogičky so záujmom využiť potenciál divadla v praxi, teda nízka kultúrna gramotnosť v školách, a druhou bol náš festival Bábkarská Bystrica 2022 s mottom Divadlo na každý deň, kde sme sa venovali téme, ako aplikovať divadlo a umenie do života spoločnosti a ľudí každého veku. Počas festivalu sme sa zoznámili s p. pedagogičkou Zuzanou Kováčovou Švecovou z PF UMB, ktorá sa venuje tvorivej dramatiky, slovo dalo slovo a pripravili sme projekt spolupráce divadla a PF UMB ako neformálne vzdelávanie divadlom. Projekt bol schválený NIVAM-om a rozbehol sa tohto roku vo februári.“

Prvý modul Ateliéru objav(me) divadlo(m) – Divadlo? Divadlo!! – sa uskutočnil v 4 stretnutiach vo februári až máji v priestoroch divadla a Pedagogickej fakulty UMB. Jeho cieľom bolo podľa organizačného tímu: „rozvinúť vedomosti, schopnosti a zručnosti účastníkov

a účastníčok programu v oblasti umeleckej gramotnosti, divadla, vzdelávania divadlom, poskytnúť účastníkom a účastníčkam možnosť pracovať na vlastnom rozvoji prostredníctvom kontaktu s divadlom, naučiť účastníkov a účastníčky využiť potenciál divadla na prácu s deťmi a mládežou a v rovesníckom vzdelávaní, vytvoriť priestor na vzdelávanie účastníkov a účastníčok v divadle a prostredníctvom divadla na základe vlastného zážitku.“ Podmienkami účasti bolo len úplné stredné vzdelanie a vek nad 18 rokov. „Zúčastnilo sa 16 účastníkov a účastníčok rôznych povolaní, aj pani učiteľky, aj sociálne pracovníčky, vedúci divadelných krúžkov, študentky učiteľstva, čiže pestrá paleta ľudí vo veku od 23 do 65 rokov. Vnímam ho veľmi pozitívne. Malo to zmysel aj pre účastníkov a účastníčky, aj pre nás. Záujem o tému a spolupráca s nimi nás milo prekvapili,“ hodnotí pilotný vzdelávací kurz riaditeľka divadla Ivetta Škripková. Účastníci a účastníčky v tomto module spoznávali viaceré formy a podoby divadla, divadelné profesie, proces vzniku inscenácie, zúčastnili sa na workshopoch a venovali sa metódam, pomocou ktorých je možné prepájať divadlo a vzdelávanie. Pozreli si tiež vybrané predstavenia Bábkového divadla na Rázcestí. K dispozícii mali aj mentoring od lektorov a nakoniec absolvovali záverečnú skúšku, v ktorej prakticky zúročili svoje poznatky.

Druhý modul, ktorý nesie názov S divadlom za deťmi, sa uskutoční na jeseň, konkrétne v septembri až v novembri tohto roku. Pôjde o metodické divadelné workshopy, pričom Škripková uvádza, že ide o voľné pokračovanie prvého modulu. Prihlásiť sa môže až 25 záujemcov a záujemkyň, a to aj tí a tie, ktorí a ktoré neboli súčasťou programu v jarnom období.

Týmto spôsobmi sa Bábkové divadlo na Rázcestí snaží napĺňať potrebu vzdelávať, diskutovať a rozširovať povedomie o divadle a jeho možnostiach a budovať komunitu priaznivcov divadla, pedagógov a divadelníkov praktizujúcich edukáciu v oblasti divadla a drámy vo všetkých jej podobách.

Mgr. art. Nikoleta Hvizd Tužinská

A tak si putujeme
DS Čiarový kód, Bratislava
Réžia: Miro Michálek

PUTUJÚCE
DETI VETRA

Rozprávania príbehov patrí k ľudskému rodu. Neinak je tomu v etnických skupinách Rómov, kde prevláda dôvtip, fabulácia nad skutočnými zážitkami. Nie je podstatné, či sa skutočnosť zjavila takým spôsobom ako o nej hovorí Dežo. Jeho naturel vychádza z premisy, že nemusíme sa namáhať, aby sme dosiahli svoj cieľ, ale musíme sa vtipne vysporiadať zo skutočnosťou, pred ktorú nás svet a život postaví. DS Čiarový kód Bratislava približuje putovanie za príbehmi skupinu detských interpretov, ktorí z minimálnymi označovacími prostriedkami vytvárajú vírivý svet farebných premien Rómskeho sveta spojeného aj etnickým názvom Cigáni. To, čo na javisku vnímame, je roztapašný svet nápadov Deža, ktorý sa pokúsi prekabátiť nie len gazdov, ale aj samotných čertov v pekle. Ale tu je trochu problém vzdialenosti na javisku, kedy skupina čertov sa premiestňuje z jednej strany scény na druhú a Dežo niekedy použije nevýznamové gestá a postoje. Na druhej strane je to stále svet detskej hry kde až animácia veľkých očí a úst pána boha zjedná nápravu. Táto hra s významom ústi do otázky či príbeh musí pochádzať zo skutočných zážitkov alebo sú to úmyselné polopravdy až fikcie. To priniesli na javisko deti zo súboru Čiarový kód v inscenácii A tak si putujeme.

Lubo Šárik

Čo na to detská porota?

„Dobrá práca s divákmi zo začiatku.“
„Že sa nebáli pozrieť do divákov, a ten chlapec, ktorý tam tancoval si to mohol viac užívať.“
„Ale podľa mňa mal trému.“
„Ked mu chcela dať pusu to bolo dobré“ – „chod’ radšej variť!“ a Viki mi tak pošepkala, že aký romantik.
„Bolo to vtipné a neprehnané.“
„A keď človek rozpráva mal by stáť, a nie rozprávať a chodiť hore dole.“
„Dobra práca s hudbou.“
„Moc som k tomu nenápisal nejaké kritiky, bolo to super.“
„Dobrá práca s látkou a šatkami.“ „Dobrá práca s rekvizitami.“
„Mne sa páčilo, že všetci tam hrali.“
„Bolo to také, že si sa tam nenudil.“
„Trošku som nechápal scénu pri vrbe.“
„Mne sa veľmi páčila tá veštica.“
„Prišla mi to taká diskriminácia, ukázali taky stereotyp rómov chapem, že to musí byť vtipné ale tak stereotypne ich ukázali.“
„Ale možno ten začiatok bol ako ich ľudia vidia a potom sa to dostávalo do tej hĺbky.“

Názov súboru Čiarový kód, ako nám jeho členovia prezradili, symbolizuje rozdielne vekové skupiny detí – väčšie čiary stvárňujú starších žiakov, zatiaľ čo menšie zase mladších. Na otázku, či sa náhodou neplánujú premenovať na QR kód, odpovedali rozhodným „NIE.“ Hlavnou myšlienkou príbehu z rómskeho prostredia je podľa ich slov, že nie všetci rómovia sú zlí, práve naopak, nájdeme medzi nimi množstvo dobrých. A na to je potrebné poukazovať. V rozhovore priznali, že na javisku častokrát improvizujú, no keďže sú výborný kolektív, nerobí im problém navzájom sa podržať a pomôcť si. Pri otázke či preferujú diskotéku alebo bašavel najprv zaváhali, no zhodli sa na diskotéke.

TIPY A ODPORÚČANIA POROTY

PhDr. Ľubomír Šárik

Pre mladších: Alois Mikulka – Mňaukajúca hviezda; Luigi Malerba – Objavenie abecedy; Antoine de Saint-Exupéry – Zem ľudí a Malý princ; Isaac Bashevis Singer – Príbehy detstva; William Golding – Boh múch; Jack London – Majster alkohol, Biely tesák; José Pijoan – Dejiny umenia.

Rozprávky: Samuel Czambel – Janko Gondášik a zlatá panna; Jiří Trnka – Záhrada.

Z filmov pre starších: Incident s Tony Musantem v hlavnej úlohe (taliansky); Chlapci z Pavlovskej ulice (maďarský); Strieborný favorit s Jozefom Kronerom v hlavnej úlohe.

MgA. Pavel Skála

Asi najviac mě v posledních letech baví svým jazykem spisovatelka Iva Procházková a její skvostné knihy Soví zpěv, Nazí a Karolína. Knihy, které si zakládají na opravdových vztazích, nejsou černobílé a vždy mají přesah a zrcadlí

reálny život v jeho plusech a minusech. Pokud mám mluvit o filmu, tak první, který se mi vybaví, je Pošli to dál s Kevinem Spaceym z roku 2000. Tak i já tedy tento film posílám dál.

Mgr. art. Katarína Hitzingerová, ArtD.

Knihy: Romana Romanyšyn a Andrij Lesiv – Vojna, ktorá zmenila Rondo; Anna Höglundová – O tomto sa človek rozpráva len s králikmi; Kristína Tormová – O Duške a Luške; Denis Thériault – Chlapec, ktorý patril moru; Amanda McCardie – Knižka o pocitoch; Michael Ende – Dievčatko Momo a stratený čas; akákoľvek kniha od Johna Boyna.

Filmy: čokoľvek od Pixaru; Jumanji; Mary a Max; čokoľvek, čo režíroval Tim Burton; Klaus; Websterovci (aj seriál, aj film); Mimi a Liza.

Inscenácie: všetky inscenácie na divadelnej prehliadke Zlatá priadka v Šali; čokoľvek

od Divadla Piki; divadelné inscenácie, ktoré vznikli na ŽUŠ J. Rosinského v Nitre; detské predstavenia v Bábkovom divadle na Rázcestí v Banskej Bystrici; inscenácia Pom Pom v Divadle J. G. Tajovského vo Zvolene.

Peter Tilajčík

Moje odporúčania na knižky: Smútok je tvor s krídlami – Max Porter; Najdlhší deň Adama T – Patrick Ness; Sedem minút po polnoci – Patrick Ness; Siobhan Dowd, Ja Som smrť – Elisabeth Helland Larsenová; Jeden deň v živote Marlona Zajda – Jill Twiss; Rozprávková krajina pre všetkých – Boldizsár Nagy; Oteckovia, mamičky, deti, psy a mačičky – Elína Brasliņa; Kde žijú divé zvery – Maurice Sendak; Tu sme – Poznámký k životu na planéte Zem – Oliver Jeffers; Dievčatko Momo a stratený čas – Michael Ende; čokoľvek od mladého francúzskeho spisovateľa Edouarda Louisa.

Filmy: Cesta do Fantázie,

Coco, Môj sused Totoro, Pasca na mačky, Husiar Maťo, Porco Rosso.

A odporúčania na inscenácie: čokoľvek v Bratislavskom bábkovom divadle a v divadle Ludus.

Silvia Vollman

Nemám tipy na konkrétne inscenácie, ale mám tipy na divadlá: všetkým z Bratislavy by som odporučila Bratislavské bábkové divadlo, všetkým z Nitry Nové divadlo, všetkým zo Žiliny Bábkové divadlo Žilina, všetkým z Banskej Bystrice Bábkové divadlo na Rázcestí, všetkým z Prešova Divadlo Viola a všetkým z Košíc Bábkové divadlo v Košiciach. Ak nie ste vo veľkom meste, nezúfajte, sú divadlá, čo vedia prísť aj priamo za vami – napríklad také Divadlo ZkuFraVon. A je toho omnoho viac, treba hľadať a ozyvať sa. Hlavne, chodte do divadla!

Rozhovor s AI (umelou inteligenciou) 3

Kto je Studio 12+20?

ChatGPT: Studio 12+20 je slovenský hudobný projekt, ktorý kombinuje tradičnú ľudovú hudbu s modernými hudobnými prvkami a elektronickou hudbou. Projekt vytvára originálne a inovatívne zvuky spájajúce historické korene s moderným hudobným vkusom. Sú známi svojimi živými vystúpeniami a nahrávkami, ktoré prepájajú tradičnú a modernú slovenskú hudbu.

Potrebuje Koníček Hrbáčik fyzioterapiu?

ChatGPT: Možno! Ak má Koníček Hrbáčik problémy so svojím chrptom, fyzioterapia by mohla byť užitočná na posilnenie svalov a zlepšenie flexibility. Ale Koníček Hrbáčik by mal najskôr navštíviť lekára alebo veterinára, aby sa určilo, čo presne je potrebné.

Prší alebo svieti slnko?

ChatGPT: Nemôžem povedať, aké je aktuálne počasie, ale ak je pršavé, môže to znamenať, že je zamračené a prší. Ak svieti slnko, pravdepodobne je jasno a slnečno. Môžete skontrolovať aktuálne počasie

na webovej stránke vášho miestneho meteorologického úradu alebo pomocou mobilnej aplikácie. Didero, ako divadelný súbor, pravdepodobne nezisťuje počasie. Ich hlavnou činnosťou by mohlo byť skôr príprava divadelných predstavení, workshopy, kurzy a podobné aktivity.

Robí DDS Ochotníček nič?

ChatGPT: Zdá sa, že v otázke používate slovo „nič“ vo význame „nič“, teda robí škodu alebo deštrukciu. Ak máte na mysli, či organizácia s názvom „DDS Ochotníček“ robí nejakú škodu alebo deštrukciu, bez ďalších informácií je ťažké poskytnúť presnú odpoveď. Ak ide o organizáciu alebo skupinu, je dôležité poznať ich ciele, činnosti a vplyv, aby sme mohli posúdiť, či robia niečo negatívne. Koncept „nič“ je zaujímavý, pretože je to viac ako len absencia niečoho; môže to mať filozofické, matematické, vedecké a dokonca aj existenciálne implikácie.

Aké sú dievčatko a facka z Rimavskej Soboty?

ChatGPT: „Dievčatko z Rimavskej Soboty“ je názov známeho slovenského ľudového kroja. Rimavská Sobota je

mesto na juhu Slovenska, a kroj z tejto oblasti má svoje charakteristické rysy, ktoré ho odlišujú od krojov iných regiónov. „Rimavskosobotianska facka“ je slangový výraz používaný na Slovensku na označenie pevnej, zásadnej facky, či už v doslovnom zmysle alebo metaforicky. Tento výraz nemá priamu spojitosť s mestom Rimavská Sobota, ale vznikol v kontexte stereotypu o tvrdom charaktere ľudí z južného Slovenska.

Je DDS Bebčina Nová Dubnica na streche?

ChatGPT: Je možné, že máte na mysli skladbu od českej skupiny Chinaski s názvom „Ještě na chvíli posad“ z alba „Není nám do pláče“, ktorá obsahuje text: „Je Nová Dubnica na streše, je Tišnov na kolenou.“ Je to metafora, ktorá môže vyjadrovať nostalgickosť a premítanie nad minulosťou. Bebčina je slangový výraz pro hospodu, restauraci nebo podobné místo, kde se lidé scházejí na pití a posezení. Bebčina v Novej Dubnici by tedy mohlo znamenať, zda v Nové Dubnici existuje hospoda nebo podobné místo s názvem Bebčina. Pokud je to skutečné místo, mohlo by to být populární místo pro místní obyvatele k posezení a relaxaci.

Zabava graduje
Zvončeky z Kapušian 3.2.1., Kapušany
Réžia: Irena Kasalová

**ZVONČEKOM
SA NIE VŠETKO
KONČÍ, ALE
PRÁVE ZAČÍNA**

Túžime. Každý z nás. Niekam patriť, byť niečoho alebo niekoho súčasťou. Človek je tvor spoločenský a túto potrebu potrebuje naplniť. Vždy je tento cieľ sprevádzaný našim egom. Preto sa bohužiaľ stáva, že ubližujeme. Niekedy nevedome, ale aj vedome. A to vedomé v nás vzbudzuje pocit viny, s ktorým žijeme ďalšie dni, roky a mnohokrát aj desaťročia. Divadelný súbor Zvončeky z Kapušian 3.2.1 si vytvoril autorskú inscenáciu na tému šikany. Je to obluda. Tá šikana. Nie a nie sa jej zbaviť. Ubližuje nielen v daný moment, ale pricucne sa na človeka na veľmi dlhý čas. Márne sa ju pokúšame odlepíť, stále je tam. Tvorcovia inscenácie „Zabava graduje“ sa v jednej z replík zmieňujú o tom, že „školu chceme prežiť v zdraví a nie na antidepresívach.“ Príbeh sa začína od konca. Retrospektívou. Tento model inscenovania vzbudzuje patričné napätie, pretože divák sa nevie dočkať toho „ako sa to vlastne celé začalo.“ Výber tejto dramaturgicko – inscenačnej koncepcie so sebou prináša aj úskalia. Ak začínam koncom treba prispôbiť tomu aj okolnosti prežívanej situácie s daným charakterom postavy. Ach, zložitá veta, viem. Chcem tým len povedať, že talentované decká z Kapušian zostali v niektorých obrazoch v rovnakom emočnom stave. Svetelný vizuál v úvode inscenácie bol mimoriadne prítlačivý pre oči a mal dokonca aj svoj význam. Škoda, že sa s ním nepracovalo aj počas situácie, keď sa na párty stretávajú všetci spolužiaci. Dodalo by to inscenácii viac estetickosti. Kontrastom k mrazivej skutočnosti, ktorej sme svedkovia je rapovanie pesničky Zabava graduje od McVrabca. Máte pocit, že odľahčuje, pretože melódia je rytmická. Text pesničky v niektorých pasážach reflektuje stav mladého človeka: „život nebol ľahký, ale za sebou sme stali“. V príbehu z Kapušian však postavy za sebou nestoja (nepodporujú sa) a úmrtie ich spolužiacku vnímajú chladne. A to ma na tejto inscenácii zamrazilo najviac. Prečo je tomu tak? Prečo sa nás smrť už nedotýka? Ved’ nie sme Avangeri. Ďakujem vám, mladí ľudia z Kapušian, že ste sa autorsky popasovali s touto obľudou (šikanou), ktorá sa zdá byť nesmrteľná. Vaším predstavením ste jej určite podkopli nohy a za to vám veľmi fandím.

Katka Hitzingerová

Ťažkú tému šikany spracovali Zvončeky z Kapušian veľmi kreatívnym a svojským spôsobom. V predstavení Zabava graduje sme boli svedkami nielen divadla, ale aj rapu či umenia graffiti. Naším redaktorom účinkujúci prezradili, že stvárnenie postáv bolo pre nich veľmi náročné a vyčerpávajúce, pretože sa snažili do svojich charakterov preniknúť do hĺbky. Pochválili sa, že dialógy do predstavenia si písali sami. Ich súbor je vraj už ako rodina a každú tému preberajú spoločne na koberci. Pri otázke či preferujú varenú kukuricu alebo popcorn neváhali a zborovo zvolali: „Popcorn!“

Čo na to detská porota?
„Mali tam energiu, boli prirodzení.“
„No ale to pravdepodobne preto, že sú tínedžeri.“
„Všetko sa to vlastne stalo, kvôli chalanom, poznáme to každý niekedy žiarli na toho druhého.“
„Dobre robili tie štronzá.“
„Ja som si myslela podľa názvu, že to bude vtipné ale nebolo.“
„Ja som sa tešila, že to bude niečo vtipné, potrebovala som sa trochu prebudit.“
„Až ku koncu som pochopila ako funguje časová línia.“
„Herecky dobre zvládnuté.“
„Tá hudba keď tam spievali, skrátila by som to.“
„Mňa osobne to až tak nezasiahlo, nebolo to až tak podané.“
„Minulý rok som až plakala a teraz nič.“
„Dobrá hra so svetlom.“
„Ten popcorn sa mi páčil a tie baliace hlášky.“
„Artikulácia bola dobrá, ale až tak ma to nezasiahlo.“
„Nebolo to také dojímavé.“
„Mne to bolo blízke, z pohľadu, v ktorom žijem.“
„Keby sme sa vedeli k hlavnej postave viac pripútať možno by nás to viac zasiahlo. Bolo to len na povrchu.“
„Podľa mňa by sme si mali zobrať ponaučenie, že by sme to nemali robiť.“ „No ale či si to niekto zoberie k srdcu neviem...“
„Bolo to ako z polky zjedený sandwich.“

Iná ako každá iná
DK pri ZŠ Š. Senčíka, Starý Tekov
Réžia: Petr Mészáros

Divadelný súbor zo Starého Tekova dnes taktiež hovoril o šikane. S námetom na túto tému prišla priamo členka súboru Hanka Grófová, aj keď sa spoiatku dlhšie nevedeli rozhodnúť, ktorú tému zvoliť pre inscenovanie. Tému šikany sa rozhodli spracovať autorskou formou a inšpiráciu vyhľadávali v knihách a poviedkach. Aj účinkujúci súboru zo Starého Tekova pociťujú, že sme každý iný a sami majú skúsenosť v kolektíve so spolužiakmi z iných krajín. Ako sami hovoria, netreba odsudzovať, naopak, rešpektovať inú kultúru, inú farbu pleti, iné záujmy. Dokonca nám prezradili, že niektorí majú plyšového medveďa doteraz. Na otázku, či preferujú Billie Eilish alebo Taylor Swift bola odpoveď jednoznačná a zhodná – Billie Eilish.

Divadelní krúžok pri ZŠ Štefana Senčíka ze Starého Tekova si na letošní Priadku privezl autorskou inscenaci Iná ako každá jiná. Příběh, jehož hlavní hrdinkou se stává (pravděpodobně žákyně druhého stupně) Julie. Inscenace nastavuje zrcadlo současné generaci. Jedná se o generační výpověď, jejímž tématem jsou nemocné vztahy a nedostatek komunikace, ať s vrstevníky, tak i s rodiči. Samota. A v neposlední řadě i rychlost, se kterou jsme schopni se otrápat z událostí, které se dějí kolem nás, i z těch, kterých jsme součástí. Příběh vypovídá o tom, že nebyť součástí skupiny může nést fatální důsledky. Přitom není důležité zda souhlasím s morálním nastavením skupiny, důležitější je nebyť mimo. Nevychovávat. Hlavně nebyť jiný, a to i když jsme jiní úplně všichni. Skupina pod vedením Petra Mészároše na jevišti působí autenticky. Velmi oceňuji citlivost projevu, která z velké části nesklouzává ke zbytečnému expresivnímu herectví a k hereckému patosu. Děti jsou přítomné, mají přesné motivace, charaktery jsou jasné, situace jdou po smyslu, díky čemuž se divák v příběhu orientuje bez problémů. Kladně vnímám i výběr prostoru. Příběhu dobře slouží komorní atmosféra, jelikož i divák se díky ní stává součástí příběhu, který se ho pak velmi intenzivně dotýká. Soubor bych ale ještě požádal o větší důslednost v práci s mizanscénou – ne vždy je totiž vidět vše, co by vidět být mělo. Zároveň ale v inscenaci vnímám i několik aspektů, které mohou vyznívat problematičky. Prvním z nich (a za mě asi největším) je výběr hudební složky, která především při vážnějších situacích až zbytečně moc apeluje na divákovu citovost vnímání. Hudba zde bohužel nedokresluje situaci, ale vytváří ji. Tuto připomínku zde uvádím z toho důvodu, že zpracovat na ní bude pro soubor jednoduché a rychle proveditelné. Druhá otázka pro mě vyvstává, když se zamyslím nad plyšovým medvídkem Julie. Ten od první chvíle vyznívá spíše infantilně. Zajisté se dá vysvětlit jako vzpomínka na otce, na minulost, ke které se mnohdy vracíme a idealizujeme si ji. Bylo možná lépe. Ale je divadelně uvěřitelné, že si žákyně druhého stupně základní školy, hraje s plyšovým medvídkem? A byl od otce? Stejně tak by bylo jistým posílením situace demolice medvídky, kdyby se opravdu zničil. Zadupání plyšáka do země, zde sice působí jako znak, ale na tak komorním prostoru, by jeho zničení mělo být alespoň trochu viditelné, to i vzhledem k tlaku, který na Bonifáce vytváří skupina spolužáků. I přes tyto úvahy souboru za inscenaci Iná ako každá jiná veľmi děkuji, byl jsem divácky potěšen. Přál bych si, aby soubor zvažil možnost hrát inscenaci pravidelně pro základní školy, kde si dovedu představit i diskuse s vrstevníky po odehraném predstavení.

Pavel Skála

Čo na to detská porota?

„Keď fotili, zase oslepovali divákov.“
„Vybrala si jedného zámerne keď fotila – Matyáša – zámerne ho od fotila lebo je fešák.“
„Veľmi pekná situácia s medveďom.“
„Mne sa páčil ako ten malý prišiel k tomu veľkému, a vyhrážal sa mu, to bolo vtipné.“
„Výrazy boli občas väčšie ako mohli byť. – skromná situácia a obrovské výrazy – to nemuselo byť.“
„Jediný kto mal emócie bol Bonifác.“
„Mne sa páčilo, že to bolo na malom javisku, viac som cítila, že som súčasť toho.“
„Keď jej pošlapal toho medveďa, tak tam strašne zavýjala.“ „Necítila som až takú bolesť – ale skôr sklamanie.“
„Hudba sa tam hodila, koniec bol krásny.“
„Mňa sa ten príbeh dotkol, keď sa vzadu rozprávali o biológii, on vytiahol tú čapicu, a pozeral sa na ňu, vtedy prebiehali také myšlienky, že možno kvôli nemu sa zabila, že sa nemal zapliesť s tou partiou.“
„Záver bol dojímavý, Bonifác zabil svoje vnútro.“
„Čo tu hrali vidím aj v reálnom živote.“
„Musím sa priznať, že mi na konci vyšla slza.“
„Ten chlapec mal ako náramok – ramienko z podprsenky.“
„Naozaj?“
„Boli dobré herecké výkony, ale táto téma mi nebola moc blízka.“
„Minulý rok sa mi predstavenie Karol viac páčilo.“
„Pekná práca so svetlom na konci, ako nechali macka vo svetle...“
„Cítila som emócie z toho.“
„Ja som si myslela, že to bude najskôr o adikcii na mobiloch.“
„Ja som mal pocit, že tí čo sa hrali na mobiloch to bolo v dnešnej dobe, a ona že čo hrala s macíkom z minulej doby.“
„To záverečné ticho bolo také dusivé.“

BOLI SME SA POZRIEŤ NA WORKSHOPOCH

„Pomoc!“, „Chrrrrrrr.“, „Narodilo sa mi dieťa!“, „Ronja!“, „Co chceš?“, „Neber mi peniaze!“, „Daj sem to pivo!“

Tak táto návšteva workshopu o Ronji, dcére lúpežníka nám dala poriadne zabráť svojou dramatickosťou. Okrem vyššie citovaných sme počuli aj rôzne zvuky zvierat, zvuky života na nádvorí, napínanie tetivy, smiech a hádky, syčanie hada, zbojnícke grganie, vreskot divožienok a mohutnú búrku, ktorá vytvorila priepasť. Uff. A viete vlastne ako nadávajú zbojníci? Lebo naša lektorka Radka je profi zbojníckonadávačka a tá vás to naučí! Banda jedna. A viete čo? Radka je aj profi ozvenohľkopriepasťomeračka. Smrteľne vážne. Tak poooovor! Lebo príbeh začína...

Workshop „Hybaj!“ začal najprv ako „Čakaj!“, potom „Hybaj do kruhu!“, „Hybaj sa spoznať!“ a nakoniec „Hybaj sa hrať!“, veď hýbateľom je predsa pohyb! Naša lektorka Nika a.k.a. Koza rozhýbala každého už len pri predstavovaní svojho mena. Nuž a ako začať spoznávačku na Zlatej priadke? Predsa kľbkom priadze, ktoré je potrebné najprv dobre zamotať a potom rozmotať. To, či sa rozmotať pavučinu medzidetských vzťahov podarilo, sme už zistiť nestihli, na to sa ich musíte opýtať sami.

Tak hybaj!

Gigantická zlovestná brada

Osoby z javiska, Svit
Réžia: Erika Džurnák Jašová

Osoby z javiska priviedli k životu Davea z komiksu Gigantická zlovestná brada. Príbeh v sebe nesie niekoľko tém – okrem akcentovania témy života a smrti, inakosti a stereotypu sa môžeme zamýšľať aj nad zmyslom brád pre spoločnosť ako takým. Podľa divadelníkov je hlavnou témou ich predstavenia inakosť, ktorej sa netreba strániť, rovnako aj téma konfliktov, ktoré sa síce nemusia odohrávať priamo na našom území, no aj tak sa nás bezprostredne dotýkajú. Hlavnú postavu, Davea, stvárnil pomocou bábky, ktorú vyrobila ich pani učiteľka. Dave je vraj stabilný a podporujúci člen súboru. Na otázku ako sa povie osobe zo Svit, Osoby z javiska odpovedali: „Podľa vzoru Kežmarčan, takže Svitovčan?“ Či je to pravda, to si už musíte overiť sami.

Čo na to detská porota?

„Veľa roboty si s tým dali, to im muselo aj rok trvať.“
„Práca s bábkou vyžaduje veľa energie – mohli to cvičiť aj dva roky – čo ty vieš.“
„Pekná práca.“
„Krásne predstavenie.“
„Pekná práca s bábkou.“
„Ja milujem prácu s bábkou, ten Dave bol ako ďalší člen súboru.“
„Tá hudba do toho úplne sedela.“
„Na začiatku mohli tú pantomímu lepšie spraviť.“
„Nemáš ľudí odcudzovať, to je tá myšlienka.“
„On tam vynikal, on bol iný v tom svete – niekto kto nezapadá do davu, mal niečo čo nemali ostatní, bol vystavený šikane a odcudzovaniu – chcel zapadnúť – holil sa strihal.“
„To čo potlačíme sa prejaví.“
„A aj tak sa to vrátilo nech urobíme čokoľvek niektoré veci nemôžeme zmeniť, nedá sa to zmeniť.“
„Tu a tam.“ „Hmmmmmm...“
„Tam?“
„To je niečo zlé, čo by nemalo existovať ako v tejto dobe, že krajiny sa nemajú radi. Ty pochádzaš odtiaľ nechcem ťa tu!“
„Tá brada že nedokázal to skrývať, že bol on jediný, že chcel byť sám sebou.“
„Keď to strihal tak ho chceli zmeniť.“
„Mne to pripomenulo Johnatana Livingstona – Čajka.“ „Alebo škaredé káčatko.“
„Snažil sa zapadnúť – to znamenal ten graf, a menil sa graf ako život rovnaký ako každý iný deň a zrazu grafy začínajú predstavovať ako tu nepatrí.“
„Podľa mňa ho jednoznačne nešíkanovali priamo ale takým ignorom.“
„Nepriamo ale snažili sa s ním žiť, a ostrihávali mu bradu aj keď nestihali. Pokúsili sa s ním žiť.“
„Pride mi zaujímavé, že keď sa sústredili len naňho, ostatní zrazu tiež chceli žiť inak.“
„Príroda je to isté, to čo nemôžeme potlačiť.“
„Príroda a on rovná sa brada.“
„Napríklad meteority padli ale stále tu je život – príroda si našla cestu.“
„Príroda je nesmrteľná bytosť, my sa nevieme tak oživiť, ale no to by bolo, to by sme sa ani na zem nez mestili, zem by padala.“
„Mne sa páčila tá baba, čo hovorila tie správy, dosť dobrý hlas a artikulácia.“
„Predstavte si miskú takých rovnakých guľčiek a je tam zelená guľčica a to je Dave.“

nscenácia Gigantická zlovestná brada svitského súboru Osoby z javiska nám na tohtoročnej Zlatej Priadke zatiaľ ako jediná predstavila prácu s bábkou. A takú, že by sa za ňu nemuselo hanbiť nejedno profesionálne bábkové divadlo na Slovensku. Precízne vedenie a prirodzený prejav protagonistky docielili animáciu na úrovni. Osoby z javiska navyše sprostredkovali zaujímavý príbeh hlavnej postavy Davea, so silnou témou inakosti, a to sviežim a hravým spôsobom.

Už úvodná scéna predstavuje princíp tekutých charakterov, vďaka ktorému vidíme vyváženosť a vyrovnanosť celého súboru. A teda, môžeme konštatovať, že remeselné herecké a hlasové zručnosti má súbor zvládnuté. Možno nie najšťastnejším rozhodnutím bolo umiestnenie statických paravánov, ktoré značne odmedzili mizanscény a pohyb na javisku. Potom sa totiž Osoby z javiska nevyhli ošemetným situáciám, kedy napr. technicky prechádzali popred javiskovú akciu. Rovnako im paravány neposlúžili ani pri jednotlivých nástupoch počas nasledujúcich situácií, keďže na nástupy a prechody využívali aj portál. A to značne retardovalo tempo. Kvôli tomu mohla inscenácia pre niekoho spadnúť do monotónnosti a pôsobiť zdĺhavo. Je to škoda, nakoľko súbor predviedol, že vie myslieť aj scénograficky invenčnejšie, napr. v prípade obrazu autobusu alebo pri scéne, kedy Daveovi narástla brada. Každopádne, inscenácia Gigantická zlovestná brada je výnimočným počinom, so zmysluplnou metaforou, silnou myšlienkou, dôvtipnými slovnými hračkami a funkčne vybudovanými situáciami. PS: Nezabúdajme, že aj klaňačka je súčasťou predstavenia a tú Osoby z javiska zvládli na jednotku (zatiaľ asi ako jediní :))

Silvia Vollmann

